

פרשת וארא – שבת קודש

(י) עוֹדֶךָ מִסְתַּלֵּל בְּעַמִּי לְבַלְתִּי שְׁלָחָם:

יז עד כַּעַן, כְּבִישָׁתָ לִיָּה בְּעַמִּי, בְּדִיל דְּלֹא, לְשַׁלַּח־וְתִהְיוּן.

ש"י < עוֹדֶךָ מִסְתַּלֵּל בְּעַמִּי: כְּתַרְגוּמוֹ כְּבִישָׁתָ בֵּיה בְּעַמִּי וְהוּא מְגֻזֶּרֶת מִסְלָה דְּמִתְרַגְּמִינָן אוֹרַח כְּבוּשָׁא וּבִלְע"ז קִלְקִי"ר. וְכִבֵּר פְּרִשְׁתִּי בְּסוּף וַיְהִי מִקֵּץ כָּל תִּבְּהָ שֶׁתַּחֲלֵת יְסוּדָה סִמ"ךְ וְהִיא בָּאָה לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן מִתְפַּעַל נוֹתֵן הַתִּי"ו שֶׁל שְׁמוֹשׁ בְּאֻמָּצֵע אוֹתִיּוֹת שֶׁל עֶקֶר כְּגוֹן זוֹ וְכְגוֹן וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגֹב מְגֻזֶּרֶת סָבָל. כִּי תִשְׁתַּרֵּר עָלֵינוּ מְגֻזֶּרֶת שֶׁר וְנִגְיֵד וְכֵן מִסְתַּבֵּל הוּיָתָ:

(יח) הִנְנִי מִמְטִיר כָּעֵת מָחָר בָּרֹד כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־ הָיָה כְּמֹהוּ בַּמִּצְרִים לְמִן הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד־עַתָּה:

יח הָאֲנָא מַחִית כְּעֵדָנָא דִּינָן מָחָר, בְּרֹדָא תְּקִיף לַחְדָּא, דְּלֹא הָוָה דְּכֹוְתִיָּה בַּמִּצְרִים, לְמִן יוֹמָא דְּאִשְׁתַּכְּלַלֵּת וְעַד כַּעַן.

ש"י < כָּעֵת מָחָר: כָּעֵת הַזֹּאת לְמָחָר שָׁרִט לֹו שְׁרִיטָה בְּכּוֹתֵל לְמָחָר כְּשֶׁתִּגְיַע חֲמָה לְכָאן יֵרֵד הַבָּרֹד: הַיּוֹסְדָה: שְׁנַת־יִסְדָּה וְכָל תִּבְּהָ שֶׁתַּחֲלֵת יְסוּדָה יו"ד כְּגוֹן יִסֵּד יֵלֵד יָדַע יִסֵּר כְּשֶׁהִיא מִתְפַּעֶלֶת תִּבָּא הוּי"ו בְּמָקוֹם הַיּו"ד כְּמוֹ הַיּוֹסְדָה. הַיּוֹלָדָה. וַיּוֹדַע. וַיּוֹלֵד לְיוֹסֵף. בְּדָבָרִים לֹא יוֹסֵר עָבֵד:

(יט) וְעַתָּה שְׁלַח הָעֹז אֶת־ מִקְנֶךָ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לָךְ בַּשָּׂדֶה כָּל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־יִמְצָא בַשָּׂדֶה וְלֹא יֵאָסֶף הַבִּיתָה וַיֵּרֵד עֲלֵיהֶם הַבָּרֹד וּמָתוּ:

יט וְכַעַן, שְׁלַח כְּנוֹשׁ יָת בְּעִירְךָ, וַיָּת כָּל דְּלָךְ, בַּחֲקָלָא: כָּל אֲנָשָׁא וּבְעִירָא דִּישְׁתַּכַּח בַּחֲקָלָא, וְלֹא יִתְכַנִּישׁ לְבִיתָא וַיִּיחָזֹת עֲלֵיהוֹן בְּרֹדָא, וַיִּמּוּתוּן.

ש"י < שְׁלַח הָעֹז: כְּתַרְגוּמוֹ שְׁלַח כְּנוֹשׁ. וְכֵן יוֹשְׁבֵי הַגְּבִים הַעִיזוּ. הַעִיזוּ בְּנֵי בְנִימָן. וְלֹא יֵאָסֵף: הַבִּיתָה ל' הַכִּנְסָה הוּא:

(כ) הִירָא אֶת־דְּבַר יְהוָה מִעֲבָדֵי פְרַעְה הַנִּים אֶת־ עַבְדּוֹ וְאֶת־מִקְנֵהוּ אֶל־ הַבְּתִיִּים:

כ דְּדַחִיל מִפְּתַגְמָא דִּי, מִעֲבָדֵי פְרַעְה כְּנוֹשׁ יָת עַבְדּוּהִי וַיָּת בְּעִירִיָּה, לְבִתִּיא.

ש"י < הַנִּים: הַבְּרִיחַ ל' וַיִּנָּס:

(כא) וְאֲשֶׁר לֹא־שָׂם לְבֹו אֶל־ דְּבַר יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶת־עַבְדּוֹ וְאֶת־מִקְנֵהוּ בַשָּׂדֶה:

כא וְדִלָּא שְׁוִי לְבִיָּה, לְפִתְגָמָא דִּי שְׁבַק יָת עַבְדּוּהִי וַיָּת בְּעִירִיָּה, בַּחֲקָלָא.

(כב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נִמְּטָה אֶת־יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי בָרֹד בְּכָל־אַרְצָן מִצְרַיִם עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־עֹשֵׁב הַשָּׂדֶה בְּאַרְצָן מִצְרַיִם:

כב וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֲרִים יָת יָדְךָ עַל צִית שְׁמַיָא, וַיְהִי בְרֹדָא, בְּכָל אֲרַעָא דְּמִצְרַיִם: עַל אֲנָשָׁא וְעַל בְּעִירָא, וְעַל כָּל עֶסְבָּא דְּחֻקְלָא בְּאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם.

ש"י < עַל הַשָּׁמַיִם: לְצַד הַשָּׁמַיִם וּמִדְּרַשׁ אֲגָדָה הַגְּבִיָּהוּ הַקָּב"ה לְמֹשֶׁה לְמַעַלָּה מִן הַשָּׁמַיִם:

(כג) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטְּהוֹ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהוָה נָתַן קֶלֶת וּבָרֹד וַתַּהֲלֹךְ אֵשׁ אַרְצָה וַיִּמָּטֵר יְהוָה בָּרֹד עַל־אַרְצָן מִצְרַיִם:

כג וְאֲרִים מֹשֶׁה חֲטִרִיָּה, עַל צִית שְׁמַיָא, וַיִּי יַהֲב קֶלֶין וּבָרֹד, וּמִהֲלִכָא אִישְׁתָּא עַל אֲרַעָא; וְאִמָּטֵר יְיָ בְּרֹדָא, עַל אֲרַעָא דְּמִצְרַיִם.

ש"י < מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרֹד: גִּס בְּתוֹךְ גִּס הָאֵשׁ וְהַבָּרֹד מְעוֹרְבִין וְהַבָּרֹד מִים הוּא וְלַעֲשׂוֹת רָצוֹן קוֹנָם עָשׂוּ שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם:

(כד) וַיֵּךְ הַבָּרֹד בְּכָל־אַרְצָן מִצְרַיִם אֶת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וְאֵת כָּל־עֹשֵׁב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרֹד וְאֶת־כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבֵּר:

כד וְהָוָה בְּרֹדָא וְאִישְׁתָּא, מִשְׁתַּלְּחָבָא בְּגוֹ בְּרֹדָא: תְּקִיף לַחְדָּא דְּלֹא הָוָה דְּכֹוְתִיָּה בְּכָל אֲרַעָא דְּמִצְרַיִם, מַעַדֵּן דִּהְיוֹת לַעֲם.

ש"י < מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרֹד: גִּס בְּתוֹךְ גִּס הָאֵשׁ וְהַבָּרֹד מְעוֹרְבִין וְהַבָּרֹד מִים הוּא וְלַעֲשׂוֹת רָצוֹן קוֹנָם עָשׂוּ שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם:

(כה) וַיֵּךְ הַבָּרֹד בְּכָל־אַרְצָן מִצְרַיִם אֶת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וְאֵת כָּל־עֹשֵׁב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרֹד וְאֶת־כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבֵּר:

כה וּמָחָא בְּרֹדָא בְּכָל אֲרַעָא דְּמִצְרַיִם, יָת כָּל דְּבַחֲקָלָא, מֵאֲנָשָׁא, וְעַד בְּעִירָא; וַיָּת כָּל עֶסְבָּא דְּחֻקְלָא מָחָא בְּרֹדָא, וַיָּת כָּל אֵילָנֵי חֻקְלָא תִּבֵּר.

(כו) רַק בְּאַרְצָן גִּשְׁן אֲשֶׁר־שָׂם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָרֹד:

כו לַחְדוֹד בְּאֲרַעָא דְּגִשְׁן, דְּתַמְזַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָוָה, בְּרֹדָא.

(כז) וַיִּשְׁלַח פְּרַעְה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים חֲטֵאתִי הַפַּעַם יְהוָה הַצִּדִּיק וְאֲנִי וְעַמִּי הָרָשָׁעִים:

כז וּשְׁלַח פְּרַעְה, וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן, וְאָמַר לְהוֹן, חֲבִית זִמְנָא הָדָא: יְיָ, זַכָּאָה, וְאֲנָא וְעַמִּי, חֲטִיבִין.

(כח) הַעֲתִירוּ אֶל־יְהוָה וְרַב מַהֲיֵת קֶלֶת אֱלֹהִים וּבָרֹד וְאִשְׁלַחַה אֶתְכֶם וְלֹא תִסְפּוּן לַעֲמֹד:

כח צִלוֹ, קָדָם יְיָ, וּסְגִי קָדְמוּהִי רוּחַ, דְּלֹא יְהוֹן עֲלֵנָא קֶלֶין דְּלוּט כָּאֵלִין מִן קָדָם יְיָ וּבָרֹד; וְאִשְׁלַח יִתְכוּן, וְלֹא תִיִסְפּוּן לְאַתְעַכְבָּא.

ש"י < וְרַב: דִּי לֹו בְּמָה שֶׁהוֹרִיד כָּבֵד: כְּמֹהוּ שֶׁהִיָּתָה מְלָאָה גְלוּלִים:

(כט) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה כִּצְאֹתִי אֶת־הָעִיר אֶפְרַשׁ אֶת־כַּפִּי אֶל־יְהוָה הַקְּלוֹת יִחְדְּלוּן וְהַבָּרֹד לֹא יִהְיֶה־עוֹד לְמַעַן תִּדַּע כִּי לַיהוָה הָאָרֶץ:

כט וְאָמַר לִיָּה, מֹשֶׁה, כְּמַפְקִי מִן קִרְתָּא, אֶפְרוֹס יָת יָדִי בְּצִלוֹ קָדָם יְיָ; וְתִמְנַעוּן, וּבָרֹדָא לֹא יְהִי עוֹד, בְּדִיל דְּתִדַּע, אָרִי דִּי אֲרַעָא.

ש"י < כִּצְאֹתִי אֶת הָעִיר: מִן הָעִיר אֲכָל בְּתוֹךְ הָעִיר לֹא הִתְפַּלֵּל לְפִי שֶׁהִיָּתָה מְלָאָה גְלוּלִים:

(ל) וְאַתָּה וְעַבְדְּךָ יִדְעֵתִי כִּי טָרָם תִּירָאוּן מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים:

ל וְאַתָּה, וְעַבְדְּךָ: יִדְעֵנָא אָרִי עַד כַּעַן לֹא אִתְּכַנַּעְתוּן, מִן קָדָם יְיָ אֱלֹהִים.

ש"י < טָרָם תִּירָאוּן: עֲדִין לֹא תִירָאוּן. וְכֵן כָּל טָרָם שְׁבַמְקִרָא עֲדִין לֹא הוּא וְאִינוּ לִשׁוֹן קוֹדָם. כְּמוֹ טָרָם יִשְׁכְּבוּ עַד לֹא שְׁכִיבוּ. טָרָם יִצְמַח עַד לֹא צִמַּח אִף זֶה כֵּן הוּא יִדְעֵתִי כִּי עֲדִין אֵינְכֶם יִרְאִים. וּמִשְׁתַּהִּיָּה הָרוּחָה תַעֲמִדוּ בְּקִלְקוּלְכֶם:

(לא) וְהַפְשַׁתָּה וְהַשְׁעַרְתָּ גִפְתָּה כִּי הַשְׁעַרְתָּ אָבִיב וְהַפְשַׁתָּה גִבְעֹל:

לא וְכִתְנָא וּסְעָרִי, לְקוֹ: אָרִי סְעָרִיא אָבִיב, וְכִתְנָא גִבְעֹלִין.

ש"י < וְהַפְשַׁתָּה וְהַשְׁעַרְתָּ גִפְתָּה: נִשְׁבְּרָה לִשׁוֹן פְּרַעְה נִכְּה. נִכְּאִים. וְכֵן לֹא גָבֹו. וְלֹא יִתְכַּן לְפָרְשׁוֹ ל' הַכָּאָה שְׂאִין גּוֹי"ן בְּמָקוֹם ה"א לְפָרֵשׁ נִגְפְתָּה כְּמוֹ הוֹכְפְתָה. גָּבֹו כְּמוֹ הִכּוֹ אֱלֹא הַנּוֹי"ן שׁוֹרֵשׁ בַּתִּבְּהָ וְהָרִי הוּא מְגֻזֶּרֶת וּשְׁפּוֹ עֲצֻמוֹתָיו: כִּי הַשְׁעַרְתָּ אָבִיב: כָּבֵד בְּכָרָה וְעוֹמֶדֶת בְּקִשְׁיָה וְנִשְׁתַּבְּרוּ וְנִפְּלוּ. וְכֵן הַפְשַׁתָּה גִדְּלָה כָּבֵד וְהַקְשָׁה לַעֲמֹד בְּגִבְעוּלִיָּה: הַשְׁעוּרָה אָבִיב: עֲמָדָה בְּאִבְיָה לִשׁוֹן בְּאִבֵּי הַנַּחֲל:

(לב) וְהַחֲטָה וְהַכְּסַמְתָּ לֹא גָבֹו כִּי אִפְּיִלַת הִנָּה:

לב וְחֲטָא וּכְוִנְתִּיא, לֹא לְקָאָה: אָרִי אִפְּלִתָא, אֲנִין.

ש"י < כִּי אִפְּיִלַת הִנָּה: מְאוּחָרוֹת וְעֲדִין הָיוּ רַפּוֹת וַיְכוּלוֹת לַעֲמֹד בְּפָנֵי קִשָּׁה. וְאִע"פ שֶׁנֶּא' וְאֵת כָּל עֹשֵׁב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מְקָרָא בְּעֹשְׁבִים הַעוֹמְדִים בְּקִלְחָם הָרְאוּיִים לְלָקוֹת בַּבָּרֹד. וּמִדְּרַשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא יֵשׁ מְרֻבּוֹתֵינוּ שֶׁנִּחְלָקוּ עַל זֹאת וְדָרְשׁוּ כִּי אִפְּיִלוֹת פְּלִאֵי פְּלִאוֹת נַעֲשׂוּ לָהֶם שְׁלֹא לְקוֹ:

(לג) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מִעַם פְּרַעְה אֶת־הָעִיר וַיִּפְרֹשׁ כַּפּוֹי אֶל־ יְהוָה וַיִּחְדְּלוּ הַקְּלוֹת וְהַבָּרֹד וּמָטֵר לֹא־נָתַךְ אַרְצָה:

לג וּנְפַק מֹשֶׁה מְלוֹת פְּרַעְה, יָת קִרְתָּא, וּפְרוֹס יָדוּהִי בְּצִלוֹ, קָדָם יְיָ; וְאַתְּמַנַּעוּ קָלִיא וּבָרֹדָא, וּמִטְרָא דִּהְוָה נַחִית לֹא מִטָּא עַל אֲרַעָא.

ש"י < לֹא נָתַךְ: לֹא הִגִּיעַ וְאִף אוֹתָן שָׁהִיו בְּאִוִּיר לֹא הִגִּיעוּ לְאַרְצָן וְדוּמָה לֹו וַתִּתֵּן עָלֵינוּ הָאֱלֹהַ וְהַשְׁבּוּעָה דְּעִזּוּרָא וְתַגִּיעַ עָלֵינוּ. וּמִנַּחֲם בֶּן סְרוּק חֲבָרוּ בַּחֲלֹק כְּהַתוֹךְ כֶּסֶף לִשׁוֹן יִצְיָקֶת מִתְכַּת. וְרוּאָה אֲנִי אֶת דְּבָרָיו כְּתַרְגוּמוֹ וַיִּצֶק וְאִתְּיָךְ לְצַקָּת לֹא־תִכָּא. אִף זֶה: "לֹא נָתַךְ לְאַרְצָן", לֹא הִצִּק אַרְצָה:

(לד) וַיִּירָא פְרַעְה כִּי־יִחְדַּל הַמָּטֵר וְהַבָּרֹד וְהַקְּלוֹת וַיִּסָּף לַחֲטָא וַיִּכְבֵּד לְבֹו הוּא וְעַבְדּוֹ:

לד וַיִּחְזָא פְרַעְה, אָרִי אִתְּמַנַּע מִטְרָא וּבָרֹדָא וְקָלִיא וְאוּסִיף לְמַחֲטִי; וַיִּקְרִיָּה לְלִבִּיָּה, הוּא וְעַבְדּוּהִי.

ש"י < לֹא נָתַךְ: לֹא הִגִּיעַ וְאִף אוֹתָן שָׁהִיו בְּאִוִּיר לֹא הִגִּיעוּ לְאַרְצָן וְדוּמָה לֹו וַתִּתֵּן עָלֵינוּ הָאֱלֹהַ וְהַשְׁבּוּעָה דְּעִזּוּרָא וְתַגִּיעַ עָלֵינוּ. וּמִנַּחֲם בֶּן סְרוּק חֲבָרוּ בַּחֲלֹק כְּהַתוֹךְ כֶּסֶף לִשׁוֹן יִצְיָקֶת מִתְכַּת. וְרוּאָה אֲנִי אֶת דְּבָרָיו כְּתַרְגוּמוֹ וַיִּצֶק וְאִתְּיָךְ לְצַקָּת לֹא־תִכָּא. אִף זֶה: "לֹא נָתַךְ לְאַרְצָן", לֹא הִצִּק אַרְצָה:

(לה) וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעְה וְלֹא שְׁלַח אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:

לה וְהָאִתְקַף לְבָא דְּפְרַעְה, וְלֹא שְׁלַח יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כְּמָא דְּמִלִּיל יְיָ, בִּידָא דְּמֹשֶׁה.